

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones Miscellanæ

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio LXXXI. Argumentum. Differitur, an ficti pauperes possint retinere fibi eleemosynas datas. Refertur lepida Historia de duobus Cæcis, multam pecuniam habentibus tempore Sancti Antonini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94626](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94626)

Servus in mediocritate consistens, quoad nos ratione terminata, & ut sapiens terminavit, & desumpta est ex Aristot. d. lib. 1. Ethic. cap. 6. num. 8. eamque amplectitur, & declarat Eminentiss. Cardin. de Lauræa dict. tom. 2. disput. 1. num. 61. & disput. 2. num. 2.

- 5 Quoad secundam partem Quæriti, Quæ requirantur, ut opus aliquod sit Virtuosum? omnes dixerunt, requiri, quod opus consistat in mediocritate, seu medio; ita ut æqualiter distet ab excessu, & a defectu ut docet Aristot. dict. lib. 2. Ethic. cap. 5. & 6. & ibi P. Maurus. Excessus enim, & defectus in actione sunt vitia: mediocritas autem, & medium est Virtus. Cumque in omni re medium sit duplex, unum rei, & aliud rationis; ad faciendum opus Virtuosum opus est operari cum medio rationis, illo nempe, quod sit proportionatum ipsi operanti; ut eruditè declarando probat, & probando declarat Emin. Cardin. de Lauræa dict. tom. 2. disput. 2. art. 1. per totum, ubi exempla, auctoritates sacræ Scripturæ, SS. Patrum, & Philosophorum; ex quibus desumitur, electionem mediocritatis, seu medii supradicti propriè spectare ad Prudentiam, de qua in casu prudentiali mensis sequentis, videlicet Decis. 83.

DECISIO LXXXI.

ARGUMENTUM.

Differitur, an ficti pauperes possint retinere sibi eleemosynas datas? Refertur lepida Historia de duobus Cæcis multam pecuniam habentibus tempore S. Antonini.

SUMMARIUM.

1. Pauper fictus an debeat restituere eleemosynas? & num. 4.
2. Servus malus an lucretur salarium?
3. Eleemosyna magna retineri non potest à paupere ficto.
5. Donationum, ac contractuum differentia.
6. Eleemosyna à non paupere accepta cui restituenda?
7. Historia lepida de duobus cæcis multam pecuniam habentibus.
8. Piger pauper an eleemosynas retineat?

An pauper fictus teneatur restituere acceptas eleemosynas?

Ad hoc quæsitum alii negarunt, alii affirmarunt, alii distinxerunt.

- 1 Negarunt primi, quod sint restituendæ eleemosynæ à ficto paupere, ea ratione, quia causa finalis dantis eleemosynam est charitas Dei, impulsiva verò est supposita paupertas. Sed quando subsistit finalis causa, translatio domini non impeditur, licet impulsiva sit falsa. Ita Sotus de Justit. & Jur. lib. 9. quæst. 7. prope fin. ubi dat exemplum de famulo conducto, & ut serviat, eò quia credebatur bonus, qui licet non sit talis, acquirit dominium mercedis, dummodò serviat. Cum Soto, & aliis plurib. DD. tenet Pasqualig. centur. 4. quæst. 392. nec dissentire videtur Tamburgin. [et si pauperem fictum à peccato non excuset] lib. 8. in Decal. tract. 4. cap. 1. §. 1. num. 3. in fine. ubi aliam rationem subdit quia facta per errorem non retractantur, quando subest causa pietatis.

Affirmarunt alii, faciendam esse restitutionem,

tum quia nemini sua fraus, & dolus debet patrocinari. cap. de literis, de dol. & cont. tum quia dans censetur dare eleemosynam sub conditione, si vera sit paupertas, ad eam sublevandam; at ea deficiente deficit consensus dantis, qui involuntarius redditur ex Aristot. Ethic. 4. cap. 1. Ita ex Vasquez opusc. de Eleemos. cap. 3. dub. ultim. & de Restit. cap. 7. dub. 10. num. 93. ac ex aliis Diana part. 5. tract. 8. resp. 21. Quæ in Coordinato est tom. 4. tract. 7. ref. 56. & part. 8. tract. 6. ref. 109. Quæ pariter in Coordinato est tom. 6. tract. 7. resol. 125.

Distinxerunt alii. Si eleemosyna fuit in modica quantitate, prima sententia est tenenda, quia dans censetur dedisse absolute pro Christi amore. At si fuit in magna quantitate, secunda opinio habebit locum, nam donans involuntariè, & invitus donavit. Granad. apud Tamburgin. in Decalog. ubi supra. Busembaum lib. 3. tract. 5. de 7. Præ. cap. 2. num. 10. Rebell. de Obl. Just. lib. 18. quæst. 17. num. 2. & Bonacina aliis alleg. tom. 2. de Contract. disput. 3. quæst. 1. p. 2. §. 2. num. 9. & 10.

In hoc Quæsito tenendum, quod fictus pauper ultra peccatum [vel grave, vel leve juxta quantitatem eleemosynæ acceptæ] teneatur ad restitutionem, ut in terminis docent Emin. Card. de Lugo Resp. Mor. lib. 6. dub. 17. & tom. 2. de Just. & Jur. disput. 21. sect. 7. n. 69. & 89. ubi probat, donationes gratuitas in hoc differre à contractibus onerosis, quod in donatione dolus, etiam si non versetur circa substantiam, sed solum circa motivum donandi, vitiet donationem; ex qua doctrina deducit, fictionem paupertatis dolosè factam ad extorquendam eleemosynam impedire translationem domini; cum motivum dandi eleemosynam huic pauperi sit ejus paupertas, qua deficiente deficit etiam voluntas dantis, & ob dantis involuntarium insurgit obligatio restituendi. Scotus in 4. sent. d. 15. quæst. 2. art. 3. Sanchez de Matrim. lib. 7. disput. 18. num. 17. & 24. Et Eminentiss. Cardin. de Lauræa in 3. sent. tom. 2. disput. 23. num. 59. & 60.

Distinctio autem antedicta de eleemosyna modicæ, vel magnæ quantitatis valet ad demonstrandum, cui sit facienda restitutio? Nam eleemosyna magnæ summæ est restituenda ipsi danti, minimam verò pauperibus dare sufficit; non ex eo, quod dominus abdicaverit à se dominium, sed quia non præsumitur invitus, ut egenis detur. Vasquez d. Opusc. de Eleemosyna cap. 3. dub. ultim. num. 24. Diana Coordinatus d. tom. 6. tract. 7. resol. 125. num. 3. & Cardin. de Lugo d. lib. 5. Respons. Moral. dub. 17. num. 1. His confert lepida Historia duorum cæcorum, habentium quingentos aureos repositos in capulis, quas Civis pauperissimus Florentinus summo manè orans in Januis Ecclesiæ ab eis abstulit, sed re delata ad S. Antoninum Archiep. Florent. cæcos ascitos reprehendit, tantam summam pecuniæ ex eleemosynis coacervantes, & iisdem quinquaginta quinque aureos dedit, & reliquum pecuniæ dicto Civi adjudicavit tanquam verè pauperi, ut refert P. Menoch. Nelle Struore part. 1. Centuria 2. cap. 72. his sequentibus verbis.

Un Cittadino Fiorentino si trovava avere alquante Figlie grandi già, e dà marito; e questi per consiglio di S. Antonino andava spesso alla devotissima Chiesa dell' Annunziata, & ivi pregava la Santissima Vergine di qual-

qualche ajuto per la sua povera famiglia. Era solito questo buon huomo d' andare per l' ordinario avanti giorno a questa sua devozione; & occorse, che una volta sentì due ciechi, quali erano venuti per mendicare al solito la limosina, che frà di loro conferivano della quantità del denaro, che si trovavano aver raccolto, chiedendo la limosina alla porta di quella Chiesa. Diceva uno di essi: io ho raccolto de buoni denari, & in questo mio Capuccio tengo cuciti fino à duecento Scudi. Et io, diceva l' altro ne ho trecento nascosti in questo capello. Ciò udito dal povero Cittadino, diede di piglio al capello dell' uno, & al capuccio dell' altro; e farolene padrone ricorse al Santo Arcivescovo per esporgli quello, che passava, e per intendere se poteva interpretare, che la Santissima Vergine tante volte da lui visitata, e supplicata avesse in quella maniera voluto provvedere alla grande necessità, nella quale si trovava? Fecesi all' hora S. Antonino chiamare li due Ciechi, & avendoli ripresi della frode, che facevano al popolo, fingendosi poveri, e non essendo tali; dicendo che erano ad un certo modo ladri, & usurparori di quelle limosine, che à veri poveri di Christo erano dovute, gli esortò, e persuase loro, che avessero per bene, disponesse egli à suo piacere di quel denaro. Al che avendo i Ciechi dato il consenso, lasciò ad uno Scudi venticinque; & all' altro trenta; & il resto lo diede à quel Cittadino, acciò si ajutasse con quella somma per maritare le figliuole.

Fuit secundò quæsitum. An pauper piger elemosinas teneatur restituere: ab omnibus dictum fuit, non teneri, quia licet sit validus corpore, tamen est verè pauper. Diana Coordinatus d. 8. tom. 4. tract. 7. resol. 56. num. 4. Tamburin. in Decal. 6. lib. 8. tract. 4. cap. 1. §. 1. num. 4. Sylvest. Verb. Elemosyna quæst. 2. num. 3. Toletus de Sept. peccat. mort. cap. 31. num. 1. Porro contra hujusmodi pauperes pigros, & otiosos, ita scribit Marchantius in Horto Pastor. lib. 3. tract. 4. lect. 13. in fine: Cum dicat Apostolus, Si quis non vult operari, non manducet: Hi ergo non sunt excusandi, quia scriptum est, in sudore vultus tui vesceris pane tuo; Et de muliere laude digna dictum est, Quasi viri lanam, & linum, & operata est consilio manuum suarum. Prov. ultim. Quod notent, qui Sycophantis doctrinam Christianam declarant.

D E C I S I O LXXXII.

A R G U M E N T U M.

Resolvuntur duo importantes Casus de restitutione faciendâ à Meretricibus, & de deneganda absolutione divitibus non solventibus Livellos, ac alia debita sua.

S U M M A R I U M.

1. Meretrix an teneatur restituere lucrum sui Meretricii?
2. Meretrix turpiter agit, & licet lucratur.
3. Filius familias castrensia, vel quasi castrensia, donare potest.
4. Meretrix restituere debet accepta à Religiosis, & filiis familias.
5. Religiosi de licentia Superiorum Livellos suos pro libito donant.
6. Meretricis in confessione quid attendendum?
7. Meretrices egenæ excusandæ à restitutione.
8. Divites non solventes suos Livellos an absolvendi?
9. Debitores ob malam economiam non absolvendi.
10. Debitoris impotentia tribus regulis mensuranda.
11. Confessarii quomodo se gerant cum Nobilibus debita non solventibus?

Meretrix penitens confitetur, tùm à filiis familias, tùm à religiosis plurimas pecunias, tanquam impudicorum actuum mercedem accepisse. Quæritur. An Confessarius debeat eam obligare ad restitutionem?

In resolutione præsentis casus, studiosus Cle-
rus noster & concors, & discors Meretrix, li-
cèt turpiter agat meretricando, non turpiter
agat recipiendo, & ideo tuta conscientia retinere
possit accepta ex turpi quæstu. cap. Venatoribus,
& ibi Glossa dist. 86. Glossa in cap. Ex transmissa,
de Decian. l. 4. §. 1. ff. de condit. ob turp. caus. S.
Thomas 2. 2. quæst. 32. art. 7. Navarrus in Man.
cap. 17. num. 342. Diana part. 2. tract. 16. resol.
38. Quæ in Coordinato est tom. 8. tract. 7. resol.
59. ubi DD. & Anton. Volpi in Resolut. Moral.
Resolut. 33. num. 1. Discordes verò fuerunt cir-
ca obligationem restituendi acceptam mercede
dem à filiis familias, & Religiosis; nam alii af-
firmant, Meretricem esse obligandam resti-
tuere, [nisi filius familias dedisset de bonis ca-
strensibus, vel quasi] Cardin. Toleran. lib. 5. cap.
19. Sanchez in Decal. lib. 7. cap. 19. num. 30. Do-
nat. de Regularib. tom. 4. tract. 15. quæst. 26. Lau-
ret. de Franch. part. 1. num. 103. Ricciull. de Me-
rettricib. lib. 2. cap. 33. num. 28. Layman. lib. 4.
tract. 5. cap. 7. Volpi dist. resol. 33. num. 4. Emi-
nentiss. Cardin. de Lauræa dict. tom. 2. disp. 23.
num. 50. & num. 115. Alii tamen negant, tùm
respectu filii familias, eò quia vel à Patre aliqua
summa pecuniæ suo arbitrio expendenda solet
relinqui, Molin. de Justit. tract. 2. disp. 242. vel
quia datum Meretrici per filium familias est ab
ipso computandum in sua legitima. l. Omnimo-
do. §. Impurari, & l. Scimus. §. repletionem. C. de in-
offic. test. Mangilius de Impurationib. quæst. 43.
Molin. de Justit. dict. disp. 242. Joan. de Carval.
de Quarta, & legitima part. 4. cap. 1. à num. 257. &
segg. Sylvest. Verb. Peculium. 2. quæst. 9. & Navar.
in Man. cap. 17. num. 164. Tùm respectu Re-
ligiosis, qui cum habeat licentiam à suo Prælo
expendendi Livellum domus paternæ, vel ac-
quisitam pecuniam ex concionibus, vel lectio-
nibus ad sui placitum, vel etiam assignationem
pro Vestuario, quam solvit Conventus, validè
donat, vel solvit mercedem meretrici; ut in
puncto tenent Diana part. 10. tract. 14. Resolut. 4.
quæ in Coordinato est tom. 7. tract. 3. resol. 63.
num. 3. & part. 11. tract. 2. Resolut. 56. quæ in Co-
ordinato est tom. 8. tract. 7. Resolut. 58. Cardin.
de Lugo de Justit. & Jur. tom. 1. disp. 3. num.
142. Salas de Ludo dub. 21. Rebellius de oblig.
Justit. part. 2. lib. 12. quæst. 4. num. 6. Bordon. de
Paupertat. Religiosæ cap. 17. num. 34. cap. 21. num. 25.
& cap. 24. num. 30. ubi alios DD. cumulat. Idem
Bordon. Var. Resolut. part. 1. Resolut. 43. num. 46.
47. ac 71. & Pellizar. in Manual. Regular. tom. 1.
tract. 4. cap. 2. num. 347. ac de Monialib. cap. 6.
num. 31. Vers. Addo hic obiter.

Affirmantium opinio procul dubio probabi-
lior est, & securior; ac non est prorsus reji-
cienda negantium, ad levamen Confessariorum,
qui nimis angustarentur, nisi à restitutione
meretrices penitentes excusare possent. Non
semel earum plures ad pedes meos peccata plo-
rantes habui; quas idem esset in desperationem
adigere, ac ad restituendum compellere. Fa-
teor, anxium hac de causa valde extitisse, sed
negantium opinionem securum, tùm quia Ca-
nonistæ concedunt, dari posse Regularibus à
Can-